

מסירות נפש על יישוב ארץ ישראל

המשך דרכנו אחרי הגירוש מגוש קטיף

מבוא

- פרק א - הרב קוק והכותל המערבי
 פרק ב - דעת הרב קוק על ההתנחלויות
 פרק ג - מסירות נפש בעת כפייה לביטול מצוה
 פרק ד - דברי הרצי"ה
 פרק ה - מה הם גבולות הארץ?
 פרק ו - התנחלויות והאחזויות בלתי חוקיות
 סיכום

מבוא

על הקיר בחדר הלימוד שבביתי מתנוסס שלט, בו העתקתי באותיות ענק גימטריה נחמדה ששמעתי פעם: "וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ"¹ בגימטריה 1813. "המתישבים היהודים ביהודה שומרון בנימין ובחבל עזה" בגימטריה 1813. שלט זה נמצא שם כבר למעלה מעשרים שנה. לאחרונה, אחרי ה"התנתקות" הנפשעת, שאלו אותי אם לא כדאי לסלק את השלט, או לכל הפחות למחוק את המילים "ובחבל עזה".

עניתי שאני איתן באמונתי שהקב"ה יחזיר לנו את שבותנו. וכפי שכפר דרום נפל לידי המצרים במלחמת השחרור, אך אח"כ חזר עם ישראל ליישב את המקום; כך עתידים אנו לכבוש בחזרה חלקי ארץ ישראל אלו. התורה קבעה שגבול ארץ ישראל היא מנחל מצרים ועד נהר פרת. ה' נאמן בדיבורו שיגאל אותנו. לכן השלט עוד מתנוסס בתפארת, "כן ירבה וכן יפרץ!".

1. שמות א. יב. לפי הכתיב המדויק.

המצוה על ישראל לכבוש את עזה מוזכרת כבר בספר דברים². חוזרת ונזכרת המצוה פעם נוספת בספר זה³. מכאן אנו בטוחים שעזה תחזור לידינו. לפי פירוש ר' סעדיה גאון "חצרים" שבמקרא זה הוא "רפיח", וגם זה שייך לארץ ישראל.

*

מגדולי המחנכים לציונות דתית היה הגאון ר' צבי יהודה קוק. דרכו היתה לשנן לנו בשיעוריו שוב ושוב אותם עקרונות יסוד. רגיל היה לומר בתחילת כמה וכמה שיעורים: "הבה ונחזור על הראשונות"⁴. כדי להתגונן נגד השכחה והחולשה עלינו לשנן שוב לעצמנו כמה פרקי יסוד. בימינו, כשהממשלה המרושעת ביצעה מעשה נורא של עקירת יישובי ארץ ישראל ומסירת חבלי ארץ מולדת לידי אויבינו וצוררינו, ראוי לנו כולנו ללמוד שוב פרקי יסוד באמונתנו. לכן טוב נעשה אם נחזור למקורות הראשונים.

פרק א - הרב קוק והכותל המערבי

בתקופה שלפני ה"התנתקות" האומללה, היו כמה הרבנים וראשי ישיבות שטענו כי עלינו לוותר לערבים ולתת להם מנחלתנו, כיון שבכך נגיע עמם ל"הסכם שלום", נציל חיי אדם ונמנע שפיכת דמים. סבורים היו כי ע"י זה יהיה סיכוי מסויים להציל אפילו חיי יהודי אחד בעתיד. אבל הבה ונלמד מהרב אברהם יצחק קוק. חושבני שהוא היה מגדולי אוהבי ישראל בדורות אחרונים. תביעה נרגשת כזאת הופנתה אליו בעניין הכותל המערבי, שהערבים טענו לבעלותו. המופתי בירושלים איים אז בפוגרומים אם היהודים לא יחתמו על מסמך המצהיר על ביטול כל תביעה יהודית לשליטה על ההר. גם אנשי הוועד הלאומי, מייצגי היישוב, לחצו על הרב שיחתום על מסמך כזה, בסמכותו כרב הראשי לישראל. נביא כאן את דברי רצי"ה ועדותו, כפי שהובאו ב"לנתיבות ישראל"⁵.

"בימים הללו [כלומר: בסיום תקופת השואה] המקודשים בנוראותיהם, זכור יזכרו גם אנשי הוועד הלאומי מאותו הערב, וגם דר. מאגנס מאותו לפני הצהריים, אז בימי אלול תר"צ,

2. א. ז. עיין שם ברש"י, ד"ה ובנגב ובחוף הים, בשם חז"ל בספרי.

3. כג. עיין שם ברש"י, על פי הגמרא בחולין ס ע"ב.

4. ביטוי הלקוח מהגמרא בכריתות ח ע"א.

5. מהד' תשמ"ט, עמ' סד-סו. במקור נדפסו הדברים ב"הצופה". ג' בטבת תש"ו.

בקרית משה בירושלים בירתנו הקדושה, את תוקף עמדתו, הוראתו והדרכתו של אביהם של ישראל, מורה הדור והדורות זצ"ל, בענין הכותל. מה רבו, מה כבדו ומה נוראו נגישות הסחיטות והאיומים שעמדו אז על פרקיהם, בכל מרירות לחצם, מתוך אותם שני צדדים של הגויים [המוסלמים והנוצרים הבריטים] המסכבים אותנו בכחש ובמוקשי רצח לשם הסכם וויתור על כותל בית חיינו, על קיר מגיננו של גוי ואלוהיו. ולא הוסכם! ולא הסכימה לכך האומה הישראלית, בתוקף העמידה הזאת.

"והצור [=הראי"ה זצ"ל] לא נעתק ממקומו, וסלע הנצח [=בית המקדש] לא הוזז מאתנו. נכבדי עם חרדו ורעדו, דנו וטענו, [כביכול] לשלומו של היישוב כולו בארץ, לשמירת חייהם של הרבה הרבה נפשות מישראל.

"והכהן הגדול [הרב קוק הכהן], הלוחם במסירת נפש גם להצלת נפש יחידית מישראל, בירר כמפקד עליון את דעתו המכרעת בהחלטיות האחראית [כלומר]: לא ברפיון רוח וותרני ביחס למקום קדשנו נשיג בטחון שלומנו ומשמרת חיינו; לא מתוך כך יבושו ויסוגו שונאינו. אין בידינו לסגת ולזוז מעמדת בעלותנו האלוהית (של) [על] מקומנו זה. ואך בהחזקת בצרונינו בו, וממנו יסוד המשך קיומנו ועוז עלייתנו. אך מתוך כח הנצח השמור וערוך, גנוז ומוכן לנו בו, בנחלת חיי עולם, קבועה לנו ההכרעה".

המסקנה אותה נלמד מפועלו של מרן הנ"ל היא שאין לתת שום משקל להצלת חיי אדם מול המצוה האלוהית הזו של מלחמת כיבוש על ארץ ישראל. אפילו אם יפלו ח"ו עשרות או מאות חללים מפני מלחמת כיבוש זה – אין לנו לסגת מאחזותנו המוחלטת ובעלותנו הבלעדית על ארצנו הקדושה.

כך כתב מרן הראי"ה במקום אחר, במכתב תמיכה למען "קרן קיימת לישראל" שעסקה ברכישת קרקעות: "ומאחר שמצות קניית הקרקעות מיד הגויים לידי ישראל הוא דבר פשוט שהיא חובה גמורה, וחז"ל עשו כמה תקנות שעל ידם תשוב הקרקע לידי ישראל, עיין גיטין ח ע"ב [הרב הולך ומביא שם מספר ראיות מדברי חז"ל]... הרי זו בכלל מצוות כיבוש א"י השקולה ככל המצוות שבתורה. והראיה, שהרי מעיקר הדין חייבה אותנו התורה לעסוק בזה אפילו ע"י מלחמה. ובדרך הטבע במלחמה יש תמיד סכנת נפשות. וכל המצוות שבתורה כתוב בהן 'וחי בהם'⁶ מה שאין כן בכיבוש הארץ"⁷.

6. ויקרא יח, ה.

7. חזון הגאולה, תש"א, עמ' רכא-רכב.

כל זה בניגוד לטוענים כי "קדושת הנפש עדיפה מקדושת הארץ". הטוענים כן צריכים לענות על השאלה: כיצד סיכן יהושע את חיי עם ישראל במלחמתו על הארץ?

פרק ב - דעת הרב קוק על ההתנחלויות

מרן כתב: "שכל מה שיגדל גבול ישראל, הישוב מתגדל וחשיבותו ובטחונו עולה"⁸.

הראי"ה היה מקושר למספר התארגנויות של יהודים מחו"ל שבאו לרכוש מהגויים קרקעות בארץ ישראל. עוד היה מעודד קניית קרקע בצד המזרחי של הירדן (כלומר במקום שהוא היום עבר הירדן) מרחק של מהלך חמש שעות⁹ – דהיינו (לפי מאמר חז"ל שמהלך אדם בינוני הוא עשר פרסאות ביום, כארבעים ק"מ): מדובר כאן באדמה במרחק 17 ק"מ מזרחה לירדן. על כך כתב: "וראוי לנו להיות זריזים בדבר מאד בעז"ה, שלא יקדמונו אחרים זרים. כאשר אירע כן לכמה קניות טובות, לדאבון לבנו"¹⁰.

כן הראי"ה היה מהמזרזים לרכוש קרקע ברפיח, על גבול מצרים¹¹. והוסיף וזירז: "ראוי לנו לא לפסח [=לא לדלג] על שום הזדמנות של קניה. ויותר טוב לדבר הרבה פעמים על דבר איזה רכישה ישראלית בא"י, כדי שאיזה פעם יעלה חפצנו בידינו; משנצפה רק על ענינים וודאיים, ובתוך כך יבואו זרים ויתאחזו בארצנו הקדושה, כאשר אירע הדבר כמה פעמים, ביחוד בתקופה האחרונה. וצור ישראל, אשר עיניו על ארץ חמדתו ועם נחלתו, יאזרנו חיל להרחיב את גבול ישראל על אדמתו"¹².

"אך העיקר הוא שאיפה אל המטרה הקדושה, התנחלות אחינו היקרים, פזורי הגולה, בארץ חמדתנו"¹³.

"והרישול מסיוע הבנין והקניין של ארצנו הקדושה הוא ראשית חטאת, לגרום משטמה ודחיה פנימית של הדור השואף לתקומת ישועה"¹⁴.

8. אגרות הראי"ה, ח"א, עמ' שכג.

9. שם, עמ' רעא.

10. שם. ועיין עוד שם, עמ' רפ.

11. שם, עמ' רצז, שכג.

12. שם, ח"ב, עמ' סא.

13. שם, ח"א, עמ' רעח.

14. שם, ח"ד, עמ' קסב.

פרק ג - מסירות נפש בעת כפייה לביטול מצוה

ידוע שעל כל המצוות שבתורה, פרט לשפיכות דמים ע"ז וגלוי עריות, יש לאדם לעבור עבירה ולא לסכן את חייו. אבל בשעת שמד יש לאדם למסור נפש על כל מצוה שבתורה, ואפילו על מצוה דרבנן; ויש אומרים שאפילו על מנהגי ישראל¹⁵. ה"התנתקות" שממשלת ישראל גזרה על חבלי ארץ מולדת – יש לדון בה אם נחשבת "שעת שמד". שכן יש הסבורים שבגלל שכוונת הממשלה היתה לתועלת עצמם (להמשיך לקבל סיוע כספי מארה"ב) נחשבת החלטתם זו לשם "הנאת עצמם", ואיננה "שעת שמד". [ע"פ סנהדרין עד ע"ב]

הראי"ה לימד: "כשיש כח כופה ומכריח, בין שיהיה מישראל או מאומות העולם, אז אין שום הבדל בין קלות לחמורות, וכל המצוות כולן יש להן, בנוגע לזה, דין של חמורות. וההיסתוריה שלנו מלאה מעובדות כאלה... ויש שהגיעו הדברים גם למסירת נפש"¹⁶.

על מה היה מדובר באגרתו הנ"ל? הראי"ה התיר עבודת קרקע בשביעית באמצעות היתר המכירה. היו חקלאים בחוות הברון רוטשילד (ליד חדרה) אשר ביקשו להחמיר ולא לעבוד בקרקע. אבל פקידי הברון רצו לכופ אותם, בטענה שהם עצלנים. הראי"ה מחה על כך, וטען שאם יכופו – יעמדו החקלאים מנגד במסירות נפש. חזר הראי"ה על עמדתו זאת באגרת הבאה וכתב: "אבל אם יכופו לעבור, אז נקח את הענין כמין שעת הגזירה ח"ו. ואפילו אם אחרי כל הקולות יהיה הענין לא גרע מ'ערקתא דמסאנא'¹⁷, שנודיע בגלוי שצריך לעמוד על זה במסירת נפש"¹⁸.

לכאורה איסורו של הרב תמוה. הרי פקידי הברון היו מעוניינים להשיג רווחים מההשקעה בחקלאות ארץ ישראל. מדוע אין לדון כאן כדין "הנאת עצמם"? שאלה זו יש לשאול גם על מקרה דומה, כאשר התנגד הרב לגיוס תלמידי ישיבה לצבא אנגליה במלחמת העולם הראשונה, וכתב: "ובשעה שתבטל הממשלה את ישיבותינו, הרי היא כאילו גוזרת עלינו גזירת שמד. מסירות נפשו של רבי עקיבא¹⁹ היתה בעיקרה על הגזירה שלא יעסקו ישראל

15. עיין רמב"ם הל' יסודי התורה, תחילת פ"ה; שו"ע יו"ד, קנז.

16. אגרות הראי"ה, ח"א, עמ' רפד.

17. סנהדרין עד ע"ב.

18. אגרות הראי"ה, ח"א, עמ' רפה.

19. ברכות סא ע"ב.

בתורה²⁰. גם כאן יש לתמוה: ודאי ממשלת אנגליה לא התכוונה לבטל ישראל מלימוד תורה, אלא כיוונה רק לשם "הנאת עצמם", שיהיו לה יותר חיילים במלחמתה. וכיצד כתב הרב איסור גורף כזה?

ארבע תשובות בדבר.

[א] דברי חז"ל על ההיתר לעבור עבירה כאשר הכופה מכוון לשם הנאתו בלבד נאמרו רק כאשר הדבר נעשה בצינעא. אבל כאשר הדבר נעשה בפרהסיא – אין שום היתר בזה. כך פסקו הסמ"ק²¹ והרדב"ז²², וכן פסק הגאון ר' חיים עוזר בשו"ת אחיעזר²³.

והנה מצאנו זאת כמעט מפורש בדברי הראי"ה. בהערותיו על "יד החזקה" לרמב"ם²⁴ כתב הראי"ה, "שאפילו כאשר המלך הוא מכוין רק להנאת עצמו ואינו מכוין להעברת הדת, מכל מקום כיון שהוא בדרך גזירה, ייהרג ואל יעבור" – כלומר: כאשר נעשה הדבר בפומבי.

[ב] ההיתר של "להנאתם" הוא רק כשמדובר בגוי הכופה, אבל לא במקרה שישראל בא לכוף יהודי אחר לעבור עבירה. "שלא חילקו בין הנאת עצמן לכוונת העבירה אלא בגוי הבא לאנס את ישראל, אבל בישראל בחבירו... הכל כוונת העבירה"²⁵.

[ג] לא שייך להתיר לעבור עבירה מפני כוונת "הנאת עצמם" אלא כאשר ההנאה היא דבר צדדי לעבירה עצמה. אבל כאשר התורה אסרה ישירות את ההנאה הזאת, אין כאן מקום להתיר. וכך לשון רצי"ה לאלו ששאלו שאלה זו של "הנאת עצמם": "הנני בזה להודיע ולהעיר לכם כי כל אלה הם דברים בטלים ומבוטלים, ואינם משנים במשהוא את בירור חיובנו זה. כי 'הנאת עצמם' זאת היא [רצונם] שהם יהיו שליטים פה בארץ הזאת, ולא אנחנו. ועל כן [על דבר זה גופא] הננו מצווים כ[לשון] הרמב"ן 'לכל הדורות' בדבר ה' אלוקינו מלך העולם, שלא הם יהיו שולטים פה בירושלים, ביהודה ושומרון, הגולן ויריחו, אלא שאנחנו נהיה השולטים פה בארצנו של כל מקהלות רבבות עמנו בית ישראל"²⁶.

20. אגרות הראי"ה, ח"ג, עמ' פט.

21. מצוה ג, "ואם בפרהסיא".

22. שו"ת, ח"ד, סי' א'קסג.

23. ח"ג, סוס"י נ.

24. פורסמו לראשונה ע"י הרב יעקב פילבר, בספרו "לאורו", עמ' קעט. ההדרנו את הדברים באוצרות הראי"ה, ח"ג, עמ' 23.

25. חידושי המאירי לסנהדרין עד ע"ב, עמ' 280.

26. "מכתב רבינו", הצופה, ב' באדר תשל"ד.

מקור לדבריו הם דברי אביו מרן הראי"ה²⁷, המבוססים על דברי הר"ן על הרי"ף²⁸. שם הר"ן מבאר מה ההבדל בין מעשה אסתר שהלכה אל אחשוורוש (בהיתר, כדי להציל את עמה), אלא שחששה שייעשה ע"י כך מעשה ניאוף, למעשהו של אותו הגואף²⁹ שהיה חולה בפיקוח נפש שהלך לשם עצם הניאוף ואסרו זאת חכמים. עיי"ש בדבריו, שלא מועילה לו טענת "הנאתייהו" כי זהו עצם האיסור. כך כאן, הוויכוח על בעלות אומות העולם על ארץ ישראל נסוב על עצם האיסור שאסרה התורה, ואינו דבר צדדי, ולכן לא שייך לטעון "הנאתייהו". הארכת בזה במאמרי בספר "נשמה של שבת"³⁰.

[ד] עוד הוספתי הסבר אחר ב"אוצרות הראי"ה"³¹: "אם הערבים היו חומדים את ארצנו בגלל אוצרות הטבע שבה, או שהמקום בו הם גרים צר מלהכיל את אוכלוסיית הערבים בשאר מקומות, היה אפשר לדון האם מלחמתם היא לשם הנאת עצמן. אבל יודעים אנו שאין אלו הסיבות (ובמיוחד אויבינו שבמצרים, ערב הסעודית, עירק, סוריה וירדן). אלא יש כאן התעקשות, מהסיבה שרצונם שהאיסלם ישלוט על כל המרחב, ושלא תתקיים בעלות ישראל על ארץ ישראל כמו שנאמר בתורה. ממילא אין לפנינו שיקול של 'הנאת עצמן' אלא יש כאן עימות רעיוני בינינו לבין הערבים. ובתנאים אלו ייהרג ואל יעבור".

לכן לעניין המשך דירתם של אחינו המתנחלים במקומותיהם ביהודה ושומרון אפילו במצב של סכנה, חוזרים אנו לפרסם את הדברים הנפלאים של רצי"ה זצ"ל. כאשר הרב נשאל בזמנו אם המתנחלים שקובעים דירתם במקומות מסוכנים ואינם מתחשבים בספק פקוח נפש, עושים כדיון – ענה: "פקוח נפש קיים בכל מלחמה, וכן במלחמת מצוה זו. אנו נכנסים בה על דעת כן שנהיה במצב של פקוח נפש. הרמב"ם³² מגדיר בדברים ברורים שמלחמה היא מציאות בה הורגים ונהרגים. זאת המצוה היחידה בתורה שהיא על מנת כן³³. בכל המצוות האחרות הדוחות פקוח נפש ונאמר בהן 'יהרג ולא יעבור' אין שום ענין לעמוד לכתחילה מול התותח כדי להיהרג, ואם אפשר להמלט יש להמלט. אבל במצוה זו של כיבוש ארץ ישראל ושלטון ארץ ישראל היא על דעת מסירת נפש"³⁴.

27. משפט כהן, קמח, עמ' שנד-שנה.

28. פסחים פב, ד"ה וקשה קצת.

29. סנהדרין עה ע"א.

30. ספר זכרון לקדוש ר' אליהו שלמה רענן, עמ' 456-455.

31. מהד' ראשונה, ח"ג, עמ' 1345.

32. הל' מלכים פ"ו, הט"ו.

33. עיין מנחת חינוך, תכה; מרומי שדה לנצי"ב, עירובין מה ע"א.

34. מתוך "שיחת רבינו", הוצאת ישיבת עטרת כהנים, בעריכת הרב שלמה אבינר, ענייני התיישבות, 4.

והרי כך היא לשון הראי"ה בעניין המלחמות, "שנכנסים בה לסכנות להרוג וליהרג ע"פ טבע העולם, דזהו מצוותו בכך"³⁵. וכבר הבאנו בתחילת המאמר דברי הראי"ה על כך שכיבוש ארץ ישראל היא ע"י מלחמה, ולכן חלות עליה ההגדרות של מסירת נפש, ואין להירתע מכל לחץ ואיום.

פרק ד - דברי הרצי"ה

חז"ל לימדו אותנו כי ארץ ישראל נקנית בייסורין³⁶. האריך בזה הרצי"ה: "ישנם הרבה דברים שמופיעים ומתפתחים דרך סיבוכים. רק לשיכור נראה כל העולם כמישור"³⁷. וכן לגבי הארץ הזאת, הולך ומתקיים בה 'לך לך... אל הארץ אשר אראך'. אבל לא בבת אחת, אלא דרך השתלשלות והתפתחות"³⁸.

עוד הוסיף הרצי"ה, כאשר נשאל מדוע אנו רואים נסיגות בעניין מהלך גאולתנו, ענה: "זהו מעבר זמני ורגעי. כמו בכל דבר ודבר יש מדריגות, ויש גם מדריגות בקודש, ואפילו לפעמים 'בסתר המדריגה'³⁹. אבל אין זה אלא עיכוב זמני. אין להיות ילדוטי אלא לראות את המהפיכות העולמיות ולהכיר, מתוך הגודל, את התוכנית האלוהית של 'בשוב ה' שיבת ציון'⁴⁰, העוברת גם דרך כל מיני סיבוכים. ככל שהדבר יותר גדול, יותר הוא מסובך, בדומה לנסיעה באוירון. מהלך גאולתנו הוא עובדה היסטורית במדה ענקית. מה שמופיע בניגוד למהלך הזה אינו אלא עיכוב זמני של 'רגע באפו'⁴¹. כל ההפרעות אינן אלא דברים קטנוניים שאין להם שום ערך קיים במהלך ההסטורי הענק הזה. נכון שלפעמים יש מצבים קשים ומאד לא נעימים, אבל אנו נתגבר. אין שום מקום להתחשב במעשי גוים או יהודים שטחיים בניגוד לתוכנית האלוהית הזאת החובקת שנים ודורות. הם בטלים ומבוטלים כנגד התורה וכנגד ההנהגה האלוהית"⁴².

35. משפט כהן, עמ' שכז.

36. ברכות ה"א.

37. יומא עה ע"א.

38. "שיחת רבינו", אחרי-מות קדושים, סדרה א, 7.

39. שיה"ש ב, יד.

40. תהלים קכו, א.

41. תהלים ל, ו.

42. "שיחת רבינו". פרקי משיח. 34.

פרק ה - מה הם גבולות הארץ ?

עלינו לדעת כי אין גבולות הארץ נקבעים לפי החלטות ממשלת ישראל, אלא הם נקבעו לפי הנכתב בתורה. ושם⁴³ מפורט שהגבולות הם מנהר מצרים ועד נהר פרת. לפני קרוב לארבעים שנה הרב חיים שטיינר חיבר חוברת בשם "ותטענו בגבולנו"⁴⁴. שם קיבץ מדברי קדמונינו הקובעים שהגבול הדרומי של ארץ ישראל הוא נהר נילוס. הרי הם: [א] תרגום יונתן לבראשית⁴⁵ ולבמדבר⁴⁶. [ב] תרגום ירושלמי לבמדבר⁴⁷. [ג] הרמב"ם⁴⁸ קובע את העיר אלכסנדריה כגבול מצרים. ממילא מזרחה לה הוא ארץ ישראל. הוא מביא שם הוכחות נוספות מדברי הרמב"ם⁴⁹. [ד] התוספות⁵⁰ [ה] הרד"ק על יהושע⁵¹. [ו] הגר"א על יהושע⁵² [ז] הרמ"ק⁵³. אפילו לראשונים האחרים, הסבורים שהגבול הוא ואדי אל עריש, ודאי הוא שיישובי גוש קטיף הם בתוך גבולות הארץ !

המקובל הגדול ר"מ קורדוברו מלמד כי השכינה לא תשכון בינינו בשלימות אלא א"כ בני ישראל שוכנים בכל חלקי ארץ ישראל, "ויהיו ממלאים את כולה"⁵⁴. והדברים הועתקו ע"י "חסד לאברהם"⁵⁵.

הלך בעקבותיהם המחנך הגדול הגאון הרצי"ה, באומרו: "אין מקום להעלות על הדעת שום ויתור אפילו על מילימטר אחד מרובע של נחלת ה'. לא תתכן שום פגיעה בגבולות נחלתנו, חס ושלום. יש להאבק על כך עד הסוף בלא שום ויתור ובמסירות נפש"⁵⁶.

43. בראשית טו, יח.

44. הוצ' ישיבת ירושלים לצעירים, ירושלים.

45. טו, יח.

46. לד, ה.

47. שם.

48. הל' מלכים פ"ה, סוף ה"ז.

49. הל' קידוש החודש, פי"ג, ה"ג.

50. ערכין טו ע"א, ד"ה כשם.

51. יג, ג.

52. טו, יד.

53. אור יקר, טו, עמ' כא.

54. שם, ח"ד, עמ' קנב.

55. ר"א אזולאי, מעין ג, נהר ז.

56. "שיחת רבינו". בשלח. סדרה ב. 10.

והרי פסוק מפורש הוא: "ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגוריו את כל ארץ כנען לאחוזת עולם, והייתי להם לאלוהים"⁵⁷. ועוד כתוב: "וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם"⁵⁸. מילת "וכל" – ממש. הארץ מתרחבת לפי התנחלות היושבים בה.⁵⁹

לא רק בפסוקי תורה, אלא גם מבחינת ההלכה, הגבולות נתפרטו ע"י הרמב"ן⁶⁰, וז"ל: "ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה והוא אומר להם... 'והתנחלתם את הארץ'⁶¹. ופרט להם במצוה זו כולה בגבוליה ומצריה, כמו שאמר 'ובואו הר האמורי... שלא יניחו ממנה מקום [שומם או בידי האומות]... הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות... מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו". לפי הגבולות שהציב ופירט (והוא עפ"י חז"ל בספרי), גוש קטיף נכלל במצוות הכיבוש.

לכן עלינו לתכנן לכבוש את הגוש מחדש.

יש להעיר כאן, שאין לקשור יחד את קדושת הארץ לענייני הפרשת תרומות ומעשרות, ואת מצוות כיבושה ומצוות ההתיישבות בה. כבר האריך בזה "מור וקציעה" לגר"י עמדין⁶² וכן בשו"ת חתם סופר⁶³.

וחשוב לציין כי נגד דברי רמב"ן הנ"ל לא קם אף גדול, לא ראשון ולא אחרון, לחלוק על מה שכתב. כן העיד בגדולתו ובקיאותו הרב חיד"א⁶⁴.

מכל הדברים היפים והאמיתיים הללו ידענו כי שוב ישוב ישראל לרשת את גוש קטיף, וכן כל האזור כולו של הארץ המובטחת, עד לגבול נהר נילוס. אותם הכופרים בקדושת התורה, וממילא הם כופרים בדברי הפסקה הראשונה של רש"י בספר בראשית, שהארץ היא של הקב"ה והוא שמסר אותה לנו – הללו יראו ויבושו. כופרים המצטרפים לטענת אומות העולם המטיחים בנו אשמה "ליסטים אתם" – הללו יבואו על עונשם.

57. בראשית יז, ז.

58. שמות לב, יג.

59. מגיד חלומה, לבעל ה"בני יששכר", לברכות מח ע"ב, עמ' רפב.

60. בהשגותיו לספר המצוות לרמב"ם, עשה ד.

61. במדבר לג, נד.

62. סי' שו, עמ' לג.

63. יו"ד, סי' רלד.

64. שו"ת יוסף אומץ, יט, ד"ה שמענה: "ואין פוט"ר אותו".

פרק ו - התנחלויות והיאחזויות בלתי חוקיות

בהעתקת הדברים המוזכרת לעיל⁶⁵ התייחס הרצי"ה ג"כ לטענת השלטונות שאותם המקימים בתים וישובים במרחבי יש"ע, בלי אישור מוקדם של הרשויות, עושים זאת בניגוד לחוק. הכריז רצי"ה: "מי שמעכב יהודים להתנחל בא"י הוא העושה מעשה בלתי חוקי. מי בכלל נתן לו יפוי כח לעכב התנחלויות בארץ ישראל? האדמות האלו שייכות לנו מימי אברהם יצחק ויעקב, והן גם נחלת מליוני אחינו בכל העולם. בגמרא יש כלל: 'קרקע אינה נגזלת'⁶⁶. וכל בעלי המוחות העקומים שמעכבים התנחלויות, ישאר שמם לחרפה ולדראון עולם".

כך אמר גם אביו מרן הראי"ה בנושא העלייה הבלתי-חוקית, בעת שלטון המנדט הבריטי בארצנו, לפני קום המדינה: הסיפור הבא נמסר ע"י הרב יהודה גרשוני⁶⁷:

"פעם בא הרב קוק לפני הנציב העליון [בעת ממשלת המנדט] לשדלו לשחרר עולים שעלו ארצה בדרך בלתי חוקית. באותם הימים הגבילה הממשלה הבריטית את העלייה של יהודים לארץ, ואלה פרצו ועלו על אף הגזירות. כששמע הנציב את דברי הרב, שדיבר בזכות העולים 'הבלתי חוקיים', תמה ואמר: 'הרי אלו עבריינים, שעשו שלא כדין!'. ענה הרב: 'לא, אדוני הנציב. שלא כדין עושים אותם היהודים היושבים בגולה. ואילו העולים מן הגולה, כדין וכהלכה הם עושים!'".

לא כל מה שהרשות המחוקקת מחליטה יקבל גושפנקה של "חוק". ישנה קונסטיטוציה [חוקה] עליונה, צו עליון של התורה, בסיס כל חיינו, והיא פוסלת על הסף חוקים נוכריים אנטי יהודיים (גם אם נחקקו ב"כנסת"). אפשר להשוות מצב זה לדוגמה, אילו ה"כנסת" היתה מעבירה יום שבת ליום שלישי בימי החול, או היתה מבטלת את חוק השבות. הרי זו "הוראה בלתי חוקית בעליל".

65. "שיחת רבינו", בשלח, סדרה ב, 10.

66. סוכה לא ע"א. פירש"י שם: "ולעולם בחזקת בעלים היא עומדת".

67. מתוך "אור המזרח", תשכ"א, עמ' 44.

סיכום

אמרו חז"ל: "אמר לו הקב"ה למשה, הן הארץ חביבה עלי שנאמר 'ארץ אשר ה' אלוהיך דורש אותה תמיד'⁶⁸ וישראל חביבין עלי, שנאמר 'כי מאהבת ה' אתכם'⁶⁹. אמר הקב"ה אני אכניס את ישראל שהן חביבין עלי, לארץ שהיא חביבה עלי"⁷⁰.

אומר ה' לישראל: "ואתם חזקו ואל ירפו ידיכם, כי יש שכר לפעולתכם"⁷¹.

ואומר ה' לציון: "כיום ההוא ייאמר לירושלים אל תיראי, ציון אל ירפו ידיך. ה' אלוהיך בקרבך גיבור יושיע, ישיש עליך בשמחה, יחריש באהבתו, יגיל עליך ברינה... הנני עושה [כלומר: מעניש] את כל מעניך [לשון עינוי] בעת ההיא והושעתי את הצולעה, והנדחה אקבץ, ושמתיים לתהלה ולשם... בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם לשם ולתהלה בכל עמי הארץ, בשובי את שבותכם לעיניכם [!] אמר ה' "⁷².

ועל המפריעים לגאולתנו זאת אני קורא דברי הגמרא: "אוי לה לאומה שתימצא בשעה שהקב"ה עושה פדיון לבניו. מי מטיל כסותו בין לביא ללביאה בשעה שנוקקין זה עם זה?"⁷³. מפרש שם רש"י: "מי מטיל כסותו לעכבן שלא יזדקקו זה לזה? דמסוכן הוא. כלומר מי הוא יכול לעכב את ישראל, והקב"ה מכניסם [לארצם]".

68. דברים יא, יב.

69. דברים ז, ח.

70. במדב"ר כג, ז.

71. דבהי"ב טו, ו.

72. צפניה ג, טז-כ.

73. סנהדרין קו ע"א.